

Семинар 11: Соттарда ерекше талап қоюмен жүргізілетін істерді карау

Орындаған: Мералы Ислам ПД-313

Тексерген: Калияуов Ж.Т

ЖОСПАР:

- Ерекше талап қоюмен іс жүргізудің түсінігі және мәні. Ерекше талап қоюмен іс жүргізілетін істерді қарау және шешу кезінде сот ісін жүргізудің жалпы ережелерінің колданылуы.
- Сайлауға, референдумға қатысушы азаматтар мен қоғамдық бірлестіктердің сайлау құқықтарын қорғау туралы істер бойынша іс жүргізу.
- Сайлауға, референдумға қатысушы азаматтар мен қоғамдық бірлестіктердің сайлау құқықтарын қорғау туралы істер бойынша іс жүргізу.
- Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді қарауға уәкілетті органдар мен лауазымды адамдардың қаулыларына дау айту туралы істер бойынша іс жүргізу.
- Мемлекеттік Үкімет, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының, қоғамдық бірлестіктердің, ұйымдардың, лауазымды тұлғалар мен мемлекеттік қызметшілердің шешімдері имен әрекеттеріне дау айту туралы істер бойынша іс жүргізу.

ЕРЕКШЕ ТАЛАП ҚОЮМЕН ІС ЖҮРГІЗУ

мемлекеттік органдар мен лауазым иелерінің қызметін соттың қадағалау нысаны.

Талап қою бойынша іс жүргізуге қарағанда ерекше талап қоюмен іс жүргізуде **бітімгершілік келісім бекіту, істі қарауды аралық сотқа беру, қарсы талап қою, тиісті емес жауапкерді ауыстыру** орын алмайды;

іс қозғау мақсатында сотқа жүгінуші тұлға **арыз беруші**, қарсы тарап **мүдделі тұлға** деп аталады;

ерекше талап қоюмен іс жүргізуде **заңды өкілдер** қатыспайды, өйткені мемлекеттік органдар мен оның лауазым иелері тек **әрекетқабілетті** тұлғалар;

кей жағдайларда азаматтарға сотқа немесе әкімшілік бағыныстылығы бойынша жоғары тұрған органға жүгінуді **таңдауға** мүмкіндік беріледі.

Арыз беру

- Мемлекеттік органның, жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару органының, сайлау комиссиясының, кәсіпорынның, ұйымның, олардың лауазымды адамдарының шешімімен, әрекетімен (әрекетсіздігімен) сайлау немесе сайлану, сайлауға, референдумға қатысу құқығы бұзылды деп санайтын азамат, қоғамдық бірлестік, сайлау комиссиясының мүшесі, кандидаттар мен саяси партиялардың сенім білдірілген тұлғалары, кеңесші дауыс беру құқығы бар саяси партиялардың өкілдері, саяси партиялардың, өзге де қоғамдық бірлестіктердің, коммерциялық емес ұйымдардың байқаушылары заңдарда белгіленген соттылық бойынша жазбаша арызбен сотқа жүгінуге құқылы.

Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы"
Қазақстан Республикасының Конституциялық
заңында, "Республикалық референдум туралы"
Қазақстан Республикасының Конституциялық
заңында өзгеше көзделмесе, сайлауға,
республикалық референдумға әзірлік және оны
өткізу кезеңінде, сондай-ақ дауыс беру күнінен
бастап бір ай ішінде келіп түскен арыз – бес күн
мерзімде, ал дауыс беру күніне дейін бес күннен
аз уақытта, дауыс беру күні және сайлаудың,
республикалық референдумның
қорытындылары жарияланғанға дейін түскен
арыз дереу қаралуға тиіс.

**Сайлаушылардың
(таңдаушылардың)
тізімдеріндегі түзетулердің
қажеттілігі туралы сайлау
комиссиясының шешіміне
шағым жасау туралы арыз
келіп түскен күні қаралуға
тиіс.**

Мемлекеттік биліктің,
жергілікті өзін-өзі басқару
органдарының, қоғамдық
бірлестіктердің,
ұйымдардың, лауазымды
адамдар мен мемлекеттік
қызметшілердің шешімдері
мен әрекеттеріне
(әрекетсіздігіне) дау айту
туралы істер бойынша іс
жүргізу

- Азамат және заңды тұлға мемлекеттік органның, жергілікті өзін-өзі басқару органының, қоғамдық бірлестіктің, ұйымның, лауазымды адамның, мемлекеттік қызметшінің шешіміне, әрекетіне (әрекетсіздігіне) сотта дау айтуға құқылы.
- Жоғары тұрған органның, ұйымның, лауазымды адамның, комиссиялардың немесе омбудсменнің өтінішті қарауы заңда белгіленген жағдайларда азаматтың және заңды тұлғаның арызы сотқа жүгінудің осындай тәртібі сақталғаннан кейін беріледі.

**Нормативтік
құқықтық актінің
заңдылығын
даулау туралы
істер бойынша іс
жүргізу**

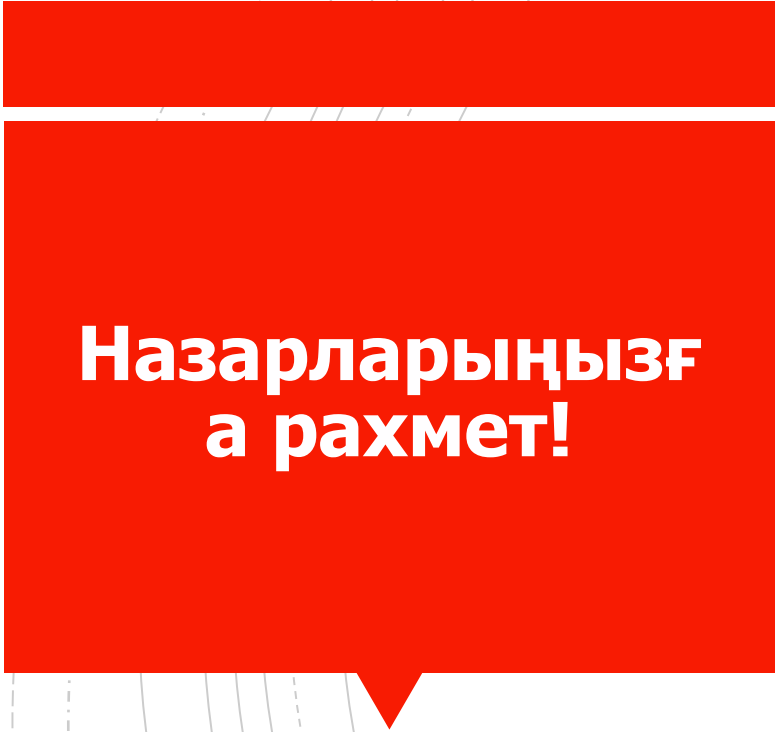
- **Өздеріне нормативтік құқықтық актінің күші қолданылатын, заңда көзделген тәртіппен қабылданған және жарияланған нормативтік құқықтық актімен олардың Қазақстан Республикасының Конституциясымен және заңдарымен кепілдік берілген құқықтары мен заңды мүдделері бұзылып отыр деп санайтын азамат немесе заңды тұлға осы нормативтік құқықтық актіні заңға толық немесе жекелеген бөлігінде қайшы келеді деп тану туралы арызбен сотқа жүгінуге құқылы.**

Сот арызды арыз берушінің, тиісті сайлау комиссиясы немесе мемлекеттік орган, жергілікті мемлекеттік басқару және өзін өзі басқару органы, кәсіпорын, ұйым өкілінің, прокурордың қатысуымен қарайды. Сот отырысының өткізілетін уақыты мен орны туралы тиісті түрде хабарландырылған аталған адамдардың сотқа келмеуі істің қаралуы мен шешілуіне кедергі болмайды.

**Жергілікті атқарушы органның
шешімімен, әрекетімен
(әрекетсіздігімен) азаматтың алқаби
ретінде қылмыстық сот ісін жүргізуге
қатысу үшін іріктеу рәсіміне қатысу
құқығы бұзылып отыр деп санайтын
азамат Кодекстің белгіленген
соттылық бойынша сотқа арыз беріп
жүгінуге құқылы.**

**Азаматтың алқабиге
кандидаттардың
тізіміне енгізу және
қылмыстық сот ісін
жүргізуге алқаби
ретінде қатысу
құқығы бұзылғаны
туралы
куәландыратын
дәлелдемелер арызға
қоса тіркелуге тиіс.**

- Арызды Қазақстан Республикасының алқабилер туралы заңнамасына сәйкес алқабилерге кандидаттардың алдын ала тізімдерімен азаматтарды таныстыру мерзімі аяқталған кезден бастап жеті жұмыс күні ішінде сотқа беруге болады.

A red speech bubble graphic with a white border, containing the text "Назарларыңызға рахмет!". The bubble has a tail pointing downwards and to the left.

**Назарларыңызға
рахмет!**